

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 6 grudnia 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.72.2019.HB

Pani
Elżbieta Makowska
Dyrektor
„Domu Szóstka”
w Wałbrzychu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 21 – 23 października 2019 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.) zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy Honorata Borowiec – starszy inspektor wojewódzki i Magda Powiłaajtis – inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w „Domu Szóstka” w Wałbrzychu przy ul. Truskawkowej 12, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 12 czerwca 2019 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2019 roku.

Przedmiotem kontroli była ocena przestrzegania przez Placówkę standardów opieki i wychowania, praw dziecka oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 października 2018 r. do dnia 21 października 2019 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Elżbieta Makowska - odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności Placówki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń i wyjaśnień składanych przez Dyrektora

Placówki, akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników merytorycznych, wizji lokalnej jednostki, indywidualnych rozmów z dziećmi oraz obserwacji najmłodszych wychowanków. Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 32.

Ilekczo w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

„Dom Szóstka” jest publiczną placówką opiekuńczo – wychowawczą realizującą zadania z zakresu socjalizacji i interwencji, prowadzoną przez Powiat Wałbrzyski na podstawie decyzji nr ZP-ZS.9423.9.2016.MO wydanej przez Wojewodę Dolnośląskiego dnia 1 września 2016 r.

Bieżącą działalność Placówki określał Regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do zarządzenia nr 78/2018 Prezydenta Miasta Wałbrzycha z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminów Organizacyjnych w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych obsługiwanych przez Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wałbrzychu.

W § 13 ust. 1 przedłożonego Regulaminu zapisano: „zadaniem placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjno – interwencyjnego jest **doraźna** opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”. W § 13 ust. 2 określając zasady przyjęcia dziecka do placówki przywołano treść art. 103 ust. 2 ustawy. Organ zwraca uwagę, iż cytowane w Regulaminie zapisy ustawy dotyczą placówki wykonującej zadania interwencyjne, natomiast „Dom Szóstka” jest jednostką realizującą przede wszystkim zadania placówki socjalizacyjnej. W związku z powyższym należy wprowadzić stosowne zmiany w treści dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 27-41)

Na dzień kontroli w ewidencji Placówki wpisanych było 11 wychowanków w wieku od 1 roku i 9 miesięcy do 17 lat. Siedmiu wychowanków (w tym 5 w wieku poniżej 10. roku życia) było umieszczonych w Placówce w trybie interwencyjnym na czas do zakończenia postępowań sądowych. Dwóch braci w wieku 5 i 3 lata było umieszczonych w grupie socjalizacyjnej wraz z rodzeństwem w wieku 11 i 14 lat. Dyrektor Placówki z uwagi na wiek dzieci, mając na uwadze zapis art. 103 ust. 9 ustawy, zwrócił się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu o niezwłoczne podjęcie działań w celu przeniesienia dzieci do rodzinnych form pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 43-53)

Na podstawie losowo wybranych czterech grafików pracy wychowawców z października 2018 r. oraz stycznia, kwietnia i lipca 2019 r. stwierdzono, że Placówka zapewniała całodobową opiekę i wychowanie przez siedem dni w tygodniu. Dyżury wychowawcze pełnione były w godzinach 8:00 - 20:00 i 20:00 - 8:00 oraz dodatkowo 1 wychowawca pracował z dziećmi w godzinach od 13:00 do 20:00. W przypadku nieobecności wychowawców zatrudnionych w „Domu Szóstka” (z powodu urlopu, choroby) dyżury wychowawcze w Placówce pełnili wychowawcy oddelegowani przez Dyrektora z Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych, które obsługuje kontrolowaną Placówkę. Realizując wymóg § 16 ust. 1 rozporządzenia, każdy z wychowawców kierował procesem wychowawczym nie więcej niż 5 dzieci. Z kolei, pod opieką pedagoga lub psychologa (specjaliści zatrudnieni w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych) w czasie zajęć przez nich prowadzonych przebywało nie więcej niż 6 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 47-49,55-61,73)

Wypełniając obowiązek wskazany w § 14 rozporządzenia, każde dziecko umieszczone w Placówce miało sporządzoną przez pedagoga diagnozę psychofizyczną. Poddane ocenie diagnozy dzieci z grupy kontrolnej zawierały dane i informacje dotyczące mocnych stron dziecka, przyczyn kryzysu w rodzinie, relacji dziecka z otoczeniem, jego rozwoju, a także wskazania do dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem oraz pracy z jego rodziną, informacje o programie terapeutycznym, wskazania dotyczące pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, bądź usamodzielnienia.

(dowód: akta kontroli str. 63-64)

Dla dzieci przebywających w Placówce, zgodnie z § 15 rozporządzenia, wychowawcy kierujący procesem wychowawczym we współpracy z asystentem rodziny lub przedstawicielem podmiotu odpowiedzialnego za pracę z rodziną w gminie pochodzenia dziecka, przygotowywali plany pomocy zawierające cel pracy z dzieckiem oraz działania długo i krótkoterminowe. W przypadku dzieci przyjętych interwencyjnie plany pomocy przygotowywane były na 3 – 4 miesiące, w przypadku pozostałych dzieci – na rok. Na dzień kontroli w żadnym z kontrolowanych dokumentów nie było wymogu modyfikacji, albowiem nie upłynęło jeszcze 6 miesięcy od dnia ich opracowania. W planach pomocy określono obszary i działania dotyczące m.in. potrzeb dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, społecznej, funkcjonowania w grupie i środowisku rówieśniczym, rozwoju poznawczego, zdrowia i współpracy z rodziną.

(dowód: akta kontroli str. 65-68)

Zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 pkt 1 i 2 rozporządzenia w Placówce dla każdego dziecka prowadzona była karta pobytu. Oceny prawidłowości prowadzenia kart pobytu dokonano w oparciu o dokumenty za lipiec, sierpień i wrzesień 2019 r. Stwierdzono, że każda

karta pobytu dziecka z grupy kontrolnej zawierała wymagane opisy i informacje wskazane w rozporządzeniu. *(dowód: akta kontroli str. 69-70)*

W okresie objętym kontrolą z dziećmi umieszczonymi w Placówce pracował pedagog i psycholog. Specjaliści obligatoryjnie prowadzili dla każdego dziecka arkusze badań i obserwacji pedagogicznych oraz psychologicznych, o których mowa w § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia. W myśl § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia dla dzieci wymagających oddziaływań terapeutycznych specjaliści prowadzili zajęcia odnotowywane w kartach udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga lub psychologa z opisem ich przebiegu.

(dowód: akta kontroli str. 71-73)

Zgodnie z art. 100 ust. 4a ustawy dyrektor placówki opiekuńczo – wychowawczej w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (począwszy od dnia 19 września 2014 roku) winien złożyć do właściwego sądu wniosek wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Na podstawie przedłożonej dokumentacji wychowanków stwierdzono brak przesłanek do wykonania w/w czynności albowiem ich pobyt w pieczy zastępczej był krótszy niż 18 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 43-49)

Na podstawie złożonego przez Dyrektora oświadczenia, a także indywidualnych rozmów z wychowankami stwierdzono, że Placówka zapewniała podopiecznym całodzienne wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. W Placówce zatrudniona była kucharka na ½ etatu i pracowała od poniedziałku do piątku w godzinach od 10:00 do 14:00 lub od 11:00 do 15:00 i przygotowywała obiady (dwudaniowe). Śniadania, podwieczorki i kolacje oraz obiady w weekendy przygotowywali starsi wychowankowie wraz z wychowawcą, z produktów uwzględniających potrzeby wszystkich domowników. W okresie objętym kontrolą nie było w Placówce podopiecznych wymagających specjalnej diety żywieniowej, ani ze względów zdrowotnych, ani religijnych. Jedyne w przypadku najmłodszej wychowanki należało pożywienie dostosować do wieku. Wychowankowie mieli swobodny, lecz kontrolowany dostęp do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów przez całą dobę.

(dowód: akta kontroli str. 74,123-157)

Każdy wychowanek z chwilą przyjęcia do Placówki został objęty opieką lekarza rodzinnego w Centrum Medycznym „Nowe Miasto”, ul. 11 Listopada w Wałbrzychu. Bieżący nadzór nad zdrowiem wychowanków oraz dokumentacją medyczną sprawowała pielęgniarka Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych. Pielęgniarka odpowiedzialna była również za zakup koniecznych lekarstw oraz ich ordynację. Zgodnie

z oświadczeniem Dyrektora Placówki, na dzień kontroli nie było wychowanka wymagającego zaopatrzenia w wyroby medyczne, czy środki spożywcze specjalnego przeznaczenia.

(dowód: akta kontroli str. 74)

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Placówka zapewniała każdemu wychowankowi, według indywidualnych potrzeb, odzież, obuwie, bieliznę, środki higieny osobistej oraz podręczniki i przybory szkolne. Wychowawcy prowadzący, zgodnie z potrzebami dzieci robili spis niezbędnej odzieży, którą następnie kupowali bądź przekazywali z puli rzeczy otrzymanych od sponsorów. W trakcie rozmowy wychowankowie nie sygnalizowali braków w tym zakresie.

Wychowankowie na bieżąco zaopatrywani byli w środki higieny osobistej, a Placówka w środki do utrzymania czystości. Utrzymanie czystości w Placówce należało do obowiązków wychowawców i wychowanków.

Placówka we współpracy ze szkołami zaopatrzyła wszystkich wychowanków uczęszczających do szkół podstawowych w podręczniki. Dodatkowe przybory szkolne oraz podręczniki dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych Placówka zabezpieczyła we własnym zakresie. Wyposażenie szkolne uzupełniane było na bieżąco według potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 75-76,81,85-93)

Na podstawie oświadczenia Dyrektora Placówki stwierdzono, że wychowankowie mieli zapewniony dostęp do zajęć wyrównawczych, korekcyjno – kompensacyjnych, a także pozalekcyjnych. Placówka zapewniała wychowankom wyjazdy rekreacyjne w okresie wakacji i ferii, a przez cały rok aktywny udział w wyjściach (kulturalno – oświatowych oraz sportowo – rekreacyjnych) organizowanych przez pracowników Placówki.

(dowód: akta kontroli str. 77-79,95,103-105)

Na dzień kontroli czworo dzieci uczęszczało do przedszkola, sześcioro wychowanków realizowało obowiązek szkolny, jedno dziecko z uwagi na wiek pozostawało w Placówce. Codzienną pomoc w nauce i odrabianiu zadań domowych zapewniali dzieciom wychowawcy oraz pedagog, pełniący dyżury również w godzinach popołudniowych. Żaden z wychowanków nie był objęty nauczaniem indywidualnym. *(dowód: akta kontroli str. 43-45,107)*

Placówka, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 13 rozporządzenia, w okresie objętym kontrolą ponosiła opłaty za wyżywienie wychowanka przebywającego w Zespole Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym oraz wychowanki w Zespole Placówek Socjoterapeutycznych w Kłodzku. Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 14 Placówka pokrywała koszty przejazdów wychowanków do i z miejsca uzasadnionego pobytu, poprzez zakup biletów jednorazowych i miesięcznych oraz udostępniała transport własny.

(dowód: akta kontroli str. 83,97-101)

Na podstawie § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia placówka powinna zapewnić wszystkim dzieciom kwotę pieniężną do własnego dysponowania. Jej wysokość nie powinna być niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której stanowi art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Dokonując analizy przedstawionej podczas kontroli dokumentacji, tj. „Regulaminu przyznawania kieszonkowego w placówkach podległych pod Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wałbrzychu” z dnia 22 stycznia 2018 r. oraz list wypłat za październik 2018 r., styczeń, kwiecień i lipiec 2019 r. ustalono, że kwota wyjściowa dla wychowanków zależna była od wieku dzieci i kształtowała się między 15 a 50 zł. Odbiór kieszonkowego wychowankowie potwierdzali podpisami na listach wypłat.

(dowód: akta kontroli str. 109-121)

„Dom Szóstka” mieści się w dwukondygnacyjnym wolnostojącym budynku jednorodzinny. Do nieruchomości przynależy teren zielony, służący jako miejsce do rekreacji. Wychowankowie do dyspozycji mieli cztery pokoje, w tym dwa pokoje czteroosobowe, jeden pięcioosobowy (zamieszkiwany przez trzy dziewczynki) oraz jeden trzyosobowy. Pokoje wyposażono w łóżka lub tapczany, szafy, biurka, półki, krzesła, itp. Oświetlenie w pokojach zapewniały lampy sufitowe. Do dyspozycji wychowanków przeznaczono 2 łazienki wyposażone w kabiny prysznicowe, umywalki i toalety, które jednocześnie były miejscem do prania i suszenia odzieży. Na parterze znajdowała się kuchnia (wyposażona w stół, krzesła oraz niezbędny sprzęt gospodarstwa domowego, m.in.: lodówkę, kuchenkę, zmywarkę) oraz obszerny salon zagospodarowany w sposób umożliwiający zarówno naukę własną, wspólne spożywanie posiłków, jak i miejsce do spotkań i wypoczynku wychowanków. W części przyziemnej budynku znajdowało się pomieszczenie gospodarcze (wyposażone w lodówkę, zamrażarkę), w którym przechowywano produkty żywnościowe, owoce i warzywa.

(dowód: akta kontroli str. 159-160)

Dokonując analizy akt osobowych ustalono, że wszyscy pracownicy zatrudnieni byli przez Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wałbrzychu. W okresie objętym kontrolą do bezpośredniej pracy z dziećmi w kontrolowanej Placówce oddelegowanych było sześciu wychowawców, ich praca była wspomagana przez pedagoga i psychologa. Wszystkie osoby posiadały dyplomy ukończenia studiów wyższych zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 1 - 3 ustawy oraz złożyły stosowne oświadczenia wynikające z art. 98 ust. 3 ustawy. Dyrektor Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wałbrzychu Pani Elżbieta Makowska posiadała kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 97 ust. 3 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 161-165)

Celem oceny przestrzegania praw dziecka, o których mowa w art. 4 ustawy przeprowadzono indywidualne rozmowy z wychowankami obecnymi podczas czynności kontrolnych w Placówce, którzy wyrazili zgodę na rozmowę z inspektorami do spraw kontroli

oraz obserwacji ich zachowań. Wychowankowie otwarcie i swobodnie mówili o pobycie w Placówce i swoich opiekunach. Dzieci, które utrzymywały kontakt z rodzinami przyznały, że pracownicy kontrolowanej jednostki nigdy nie utrudniali, czy uniemożliwiali im kontaktu z osobami bliskimi. Wychowankowie według potrzeb mieli zapewnioną pomoc w nauce. W Placówce obowiązywały zasady dotyczące utrzymania czystości i porządku, zachowania oraz spędzania czasu wolnego. Podopieczni Placówki nie wnosili żadnych uwag i zastrzeżeń dotyczących wyżywienia, zaopatrzenia w odzież i środki higieny osobistej oraz kieszonkowe. Wychowankowie w „Domu Szóstka” czuli się bezpiecznie, mogli liczyć na pomoc i wsparcie ze strony dorosłych, a w rozmowach z opiekunami wyrażać swoje zdanie. Jedno dziecko wspomniało, że miała miejsce sytuacja, gdy wychowawca (nazwisko do wiadomości Dyrektora Placówki) za karę pociągnął go za ucho, co potwierdził również drugi wychowanek. Pozostali rozmówcy nie posiadali żadnej wiedzy, co do wskazanej sytuacji.

Biorąc pod uwagę powyższe, organ wskazuje na konieczność podjęcia działań wyjaśniających w celu wyeliminowania takich zachowań i zapobiegania podobnym sytuacjom. Jako niezbędne uważa się objęcie dzieci odpowiednim wsparciem specjalistycznym, jak i podejmowanie przez opiekunów Placówki działań w kierunku kształtowania konstruktywnych sposobów radzenia sobie z emocjami i redukcji napięcia emocjonalnego.

(dowód: akta kontroli str. 169-170)

Wobec dokonanych ustaleń nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.).

W terminie do dnia **20 stycznia 2020** r. kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji **uwag i wniosków** przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zerkina
..... ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
(kierownik komórki do spraw kontroli)

[Podpis]
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

Małgorzata Powitajtis
.....
(członek zespołu inspektorów)

